Бары дойдулар пролетарыйдара, холбоҕук!

САРДАҤА

ССКП Өлөөннөөҕү райкомун уонна ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Оленекского райкома КПСС и Оленекского районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара II сыла
№ 37 (1115)
Ыам ыйын
9
күнэ
ЧИЭПИЭР
1968 сыл
Сыаната 1 харчы

Бүгүн кыайыы күнэ!

КЫАЙБЫТ СОВЕТСКАЙ ПОРУОККА, АЙАР-ТУТАР ПОРУОККА АЙХАЛ!

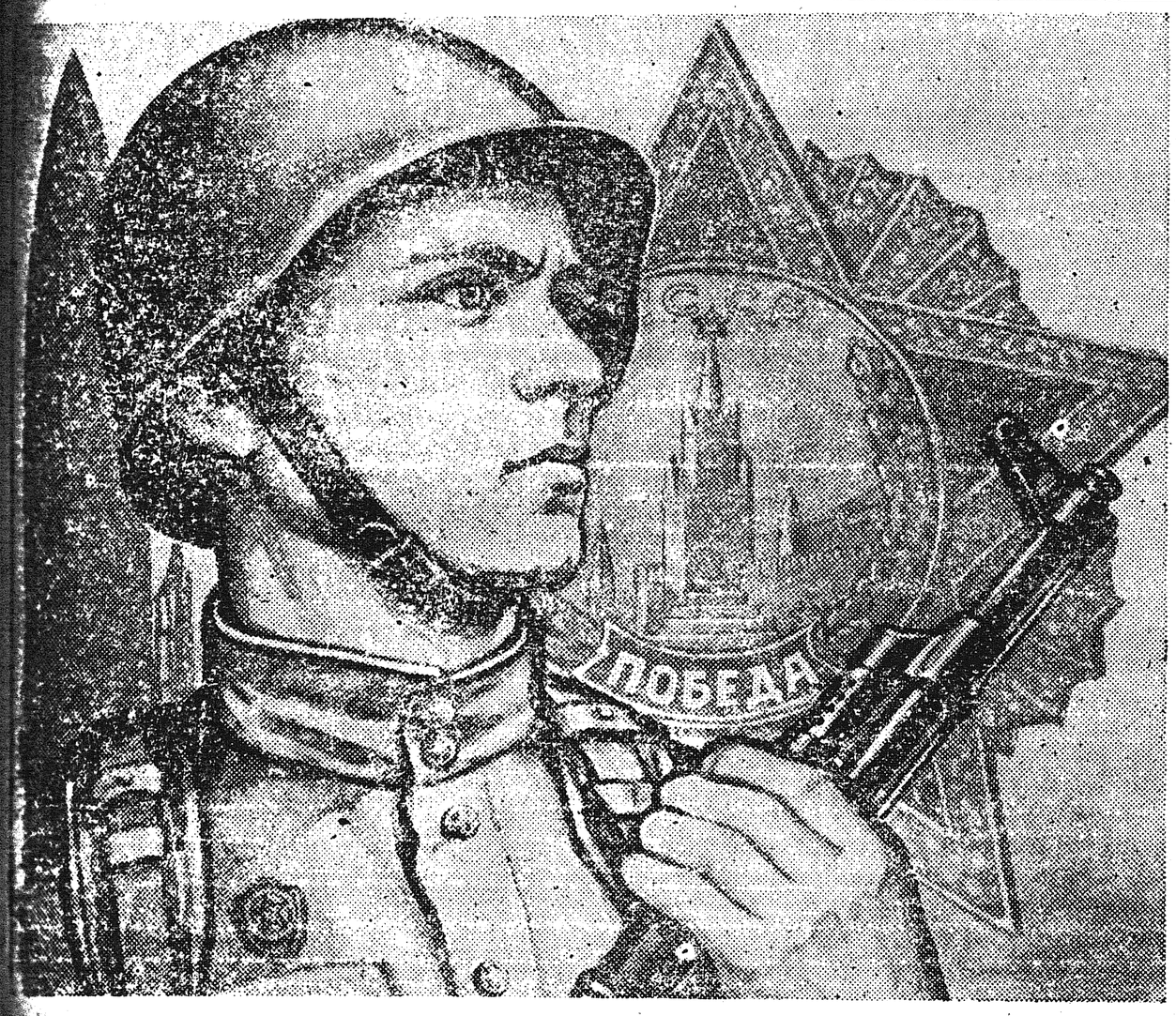

Гитлеровскай Германияны кыайыы 23 сыла

Суох буоллун сэрии!

Улуу сэрии уотун ааһан, улахан ыарахаттары туораан советскай норуот фашистскай талабырдьыттары 1945 сыл ыам ыйын 9 күнүгэр үлтү кумалаан, улуу кыайыыны ситиспитэ. Советскай норуот Аҕа дойдуну көмүскүүр ытык сэриитин төлөнө түөрт сыл устата күлүмнээбитэ.

Сэрии ыар сылларыгар коммунистическай партия мөлүйүөнүнэн дьону сүдү хорсун быһыыга уонна килбиэннээх үлэҕэ өрө күүрдүбүтэ. Партия ыйыытынан дойду бүтүннүүтэ бэрт кылгас кэм иһигэр биир сомоҕо байыаннай лаабырга кубулуйбута. Күнтэн күн, чаастан чаас аайы биһиги дойдубут Сэбиләниилээх Күүстэрин өстөөҕү охсуута улам күүһүрэн испитэ.

Москва уонна Ленинград аттыгар, Курскай кирбиитигэр, Днепргэ советскай полкалар уонна дивизиялар фашистскай сэриилэри утары кыргыһыыга көрдөрбүт геройдуу быһыылара өстөөҕү кыайарга улахан суолталаммыттара. Советскай Армия Белоруссияҕа, Украинаҕа, Прибалтикаҕа уонна Карелияҕа, Вена уонна Белград, Берлин уонна Прага аттыларыгар кыайыылара үрдүктүк сыаналаммыттара.

Фашистскай Германияны үлтүрүтүү Польша, Югославия, Англия, Франция, Чехословакия, АХШ уонна да атын көҥүлү таптыыр дойдулар күүстэринэн ситиһиллибитэ. Биһиги дойдубут фашизмы кыайарга быһаарар ергэлэ ылбыта, саамай улахан сүүктэммитэ уонна өстөөххө саамай күүстээх, модун охсууну оҥорбута.

Советскай Союз норуоттара бэйэлэрин эрэ тустарыгар сэриилэспэтэхтэрэ, кинилэр билиҥҥи уонна кэлэр кэскилэрин иһин, маны таһынан фашистскай агрессордар уонна кинилэр куомуннаахтарын батталларыгар олорор Европа, Азия үгүс дойдуларын дьоннорун көҥүлүлэрин иһин охсуспуттара.

Модун күүстээх социалистическай лаабыр үөскээтэ. Сэрии кэнниттэн кэм Эйэ, демократия уонна социализм дьыалатыгар улуу ситиһиилэннэ. Билигин империализм агрессивнай сылыгар уонна дьайыытыгар аан дойдутааҕы социализм системата бэйэтин бөҕөргүү турар экономическай, социальнай - политическай уонна байыаннай күүһүнүн-күдэҕин утары туруорар.

ЭЙЭ, ДЬОЛ ИҺИН

Цоштен диэн кыра куоракка немецтэр бөҕөргөтүүлэрин угары оборонаҕа ааҕар кэриҥэ сыппыпыт. Бу куорат булгуннаах курдук үрдүк улахан хайа үрдүгэр сытар буолан өстөөххө биһиги оборонабыт барыта ытыс иһигэр үүрбүт курдук аллараа көстөрө. Онон кимэн киирэргэ ордук уустук балаһыанньаны үөскэтэрэ.

Хас да тэгүл сэриилээн киирэ сатаабыппыт да өстөөх күүстээх уотуттан тэттэрү охсуллан испиппит. Бу куоратан чугас Бреславль (Бреслау) немецтэр ордук күүстээх бөҕөргөтүүлээх куораттара этэ. Ыам ыйын 2 күнүгэр 1945 сыллаахха Берлин ылыллыбытын да кэннэ бу куорат сэриммэккэ олорбута. Ыам ыйын 5 күнүгэр сарсыарданы биһиги тыһыынчаан артиллериаларбыт модун ыыргыгэр тыастара чуумпу турбут сарсыарданы уйгуурдубуттара. Өй-мэйдээх кыайан тулуйбат дэлбэритэ тэбинтэ ыыргийбитэ. Сахаабар сир дойду сиҥнэрэ дылы буолбута. Үөһэ хантайан көрбүтүм кыаттарыттар кыһыл сулустаах истребителлэр, штурмовиктар, бомбардировщиктар куорат үөһэ сундулуспуттар. „Дыала дьэ үчүгэй буолаары гынна ээ, быһыыта“ дии саныы олордохпуна, бомбалар дэлбэритэ тэбэр тыастара иһилиннэ. Сир-дойду ыраах улаханыык титирэстээтэ. Бу күүрээннээх, күрүөйнээх артиллерийскай бомбардировании икки чаас устата ньиргийдэ, онтон биһиги артиллериябыт уота өстөөх тыылын диэки салалыыта. Ол иккки ардыгар кэннибититтэн биһиги танкаларбыт өстөөх оборонатын туһаайбытынан субу тириилээн аастылар. Оҥу

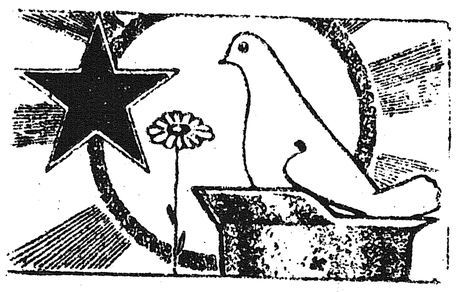

кытта тэбис-тэҥнэ „Урра!“ хаһыы сатараата. Рота бүтүннүүтэ окопабытыттан ойон тахсан өстөөх оборонатын хоту сүүрдүбүт. Этиэх түгэнэ буулдьа тыаһа ыйылас буола оҕуста. Аттыбар сүүрэн испит табаарыһым табыллан хаһыытаабытынан охтон түстэ. Сүтүк улам әлбээтэ. Ол эрдэ кирэрбитин кубулуппатыбыт. Биһиги танкаларбыт уотунан төлүтэ сөтөллө-сөтөллө өстөөх оборонатын аҥар кырыытыттан тоҕо силэйэн киирэн бара турдулар...

Итиэ курдук аҕыйах чаас иһигэр немецтэртэн куораты былдьаан ылбыт. Өстөөх куотарга барда. Массыыналарга олоро-олоро тус арҕаа түһэ турдулар.

Бу сэрии кэнниттэн Чехословакия сиригэр киирбиппит уонна Прага куоратыгар тиийэ сылы устата Будапешт куоракка Байыаннай комендатураҕа сулууспалаабытым, онтон биир сыл устата Австрияҕа Англияны кытта кыраныыссалаһар деморкационнай линияҕа харабыл чааска сулууспалаабытым.

Итиэ курдук 6 сыл устата Советскай Армияҕа сулууспалаан баран 1949 сыллаахха бэс ыйыгар армияттан босхоломмутум.

Г. СТЕПАНОВ,
Эйиктээҕи метеорологическай станция начальника, Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылаах.

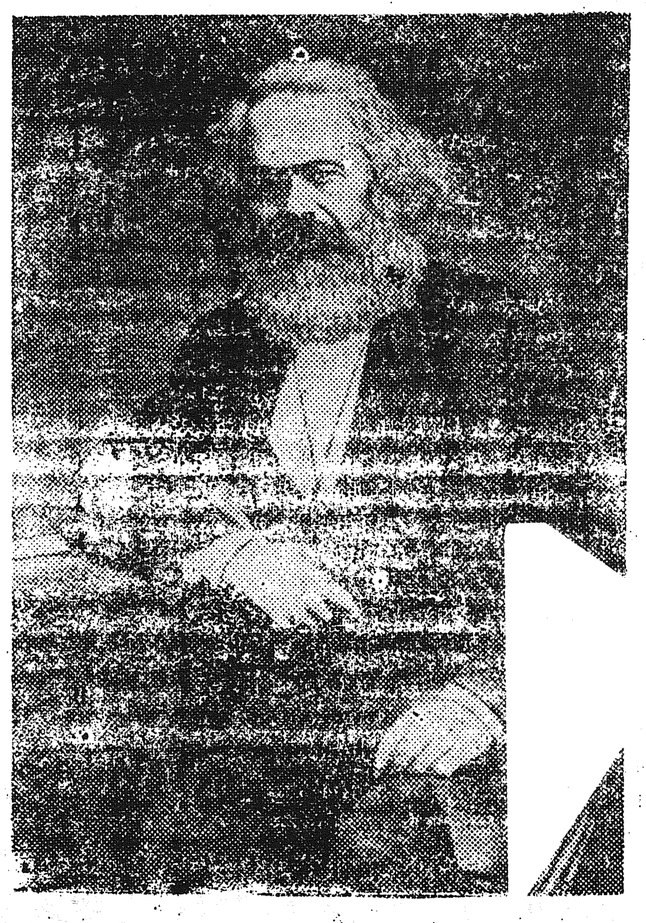

Улууканнаах теоретик, научнай коммунизмы төрүттээччи Карл Маркс төрөөбүтэ 150 сыла туолуутун аан дойду прогрессивнай киин аймаҕа бүтүннүүтэ үөрүүлээхтик бэлиэтээн аһарда. Ол курдук биһиги дойдубут бүтүннүүтэ, биһиги оройуоммут олохтоохторо эмиэ үөрүүлээхтик бэлиэтээтилэр.

Бу дьыл ыам ыйын 5 күнүгэр культура оройуоннаабы дьиэтигэр ССКП райкомун бюротун уонна райсовет исполкомун оройуон киинин олохтоохторун кытта холбоһуктаах үөрүүлээх мунньахтара буолла. Карл Маркс төрөөбүтэ 150 сыла туолуутун туһунан дакылааты ССКП райкомун бастакы секретара Григорьев Х. А. оҥордо.

Снимокка: Карл Маркс.

КОММУНИСТИЧЕСКАЙ уонна РАБОЧАЙ ПАРТИЯЛАР ААН ДОЙДУТААҒЫ СҮБЭ МУННЬАХТАРЫН БЭЛЭМНИИР КОМИССИЯҒА

Будапешт. Муус устар 24-28 күннэригэр Будапештка Коммунистическай уонна Рабочай партиялар аан дойдутааҕы сүбэ мунньахтарын бэлэмниир комиссия мунньаҕа буолла.

Онно 54 партиялар представителлэрэ кыттыыны ылылар. Итинн таһынан 15 бырааттыы партиялар аан дойдутааҕы сүбэ мунньахха кытталларын туһунан, ол эрээри араас биричиинэлэринэн бэлэмнаир комиссия үлэтигэр бэйэлэрин представителлэрин кыайан ыыппатахтарын туһунан биллэрдилэр.

Мунньахха кыттыыны ылбыт бырааттыы партиялар империализмы утары охсуһууга коммунистическай уонна рабочай партиялар, империализмы утары бары күүстэр биргэ дьайыыларын таарыйар киэн ньуттээх болдьоостар хабылыннылар. Сүбэ мунньахха көрүөххэ дьүөрэлээх проблемаларга этиилэр оноһулуннулар.

Бэлэмниир комиссия аан дойдутааҕы сүбэ мунньаҕы Москваҕа—1968 сыл сэтинньи 25 күнүгэр арыйарга болдьоҕун быһаарда.

Бэлэмниир комиссия Сүбэ мунньах матырыйаалларын бэлэмниргэ аналлаах рабочай группаны тэрийдэ. Бу группа үлэтигэр кыттарга баҕалаах партиялар кыттыыны ылыахтарын сөп.

Сүбэ мунньаҕы бэлэмнээһиннэ өссө да кыттыыны ылыа илик Коммунистическай уонна Рабочай партиялар коммунистическай хамсааһын империализмы утары биргэ дьайыытын, империализмы утарар бары күүстэр сайдыыларын интэриэстэрин туһугар бу үлэҕэ кытталларыгар комиссия ыҥырда.

Санаалары табаарыстыы көҥүллүк атастаһыы быһыытыгар-майгытыгар барбыт Бэлэмниир комиссия үлэтигэр Коммунистическай уонна Рабочай партиялар уопсай сыал иһин охсуһууга интернациональнайдык биргэ үлэлээһиҥнэ дьулуурдара үүнэн иһэрин көрдөрдө.

Үчүгэй сонуннар

Бу күннэргэ ыстаадалар табаны төрөтөр сирдэрин булан, хайыы-үйэ үөрүү төрөтөн эрэллэр. Харыйалаах отделениетын таба иитэр ыстаадаларыгар эрдэ төрүүр тыһылар төрөөтүлэр, пятилетка үһүс сылын бастакы тугуттара ылылыннылар.

Ити курдук эмиэ совхоз Цьэлиҥдэтээҕи отделениетын ыстаадаларыгар таба маассабайдык төрөөһүнэ саҕаланна.

Табаһыттар пятилетка үһүс сылын сорудахтарын ситиһиилээхтик толороргo туох баар сатабыллаахын, дьоҕурдарын ууран үлэлииллэр.

Куоласпын холбуубун

Мин эмиэ ааспыт сэриигэ кыттыылааҕа буоларбынан кылгас ахтыыны суруйабын. Советскай Армияҕа 1943 сыллаахха бэс ыйыгар ыҥырыллыбытым. Аналлаах чаастыытыгар тиийээппитин немецкэй фашистары утары охсуһуу техникатыгар түүннэри-күнүстэри үөрэтэн барбыттара. Көҥүл олохнутун аймаабыт өстөөххө абабыт-сатабыт улахан буолан үөрэтиини ылбаҕайдык ылларбыт. Мин снайперскай курсу ситиһиилээхтик бүтэрээт эмиэ арҕаа айаннаспытым.

Ленинградка балаҕан ыйыгар, биһиги чаастарбыт кимэн киириилэрэ саҕаланыытыгар тиийбитим. Өстөөх кыайыыга эрэлин төһө да сүтэрбитин иһин, өлөн эрэр адьырҕа кыыл мөхсүүтүнүү, ирбиттии утарылаһара. Аан бастаан буорах сытын Ленинградтан биэс кэстөөх Гадчинаны босхолоһууга билбитим. Төһө да аан маҥнай сэриҥэ киирэрбэр, биһиги чаастарбыт кимэн киириилэрин дохсуна, кыайыы үөрүүтүнэн күүрдүллүбүт саллааттар санаалара көтөҕүллүбүтэ миҥиттэн куттанар, толлор санааларбын ыраах кыйдаабыттара.

Гадчина кэнниттэн Нарватааҕы кыргыһыыга кыттыбытым, итиннэ илиибэр баас ылан Кронштад таһыгар госпиталга сытан тахсан икки ыйга станковай пулеметчик идэтигэр үөрэммитим. Ол кэнниттэн 1944 сыллаахха бэс ыйыгар Маннергейм бөҕөргөтүнүүтүн көҥүү көтүүгэ кыттыбытым. Манна көрдөрбүт бойобуой үтүөлэрим иһин „Хорсунун иһин“ медалынан наҕараадаламмытым. Финляндияны кытта әйә дуогабара түһэрсиллибитин кэннэ биһиги чааспыт Латвияҕа өстөөх төгүрүллэн олорор уонунан аҕыллар дивизияларын үлтүрүтүүгэ кыттыбыта. Ити 1945 сыллаахха ыам ыйын 4 күнүгэр этэ.

Америка баһылыктаах империалистар аан дойду көҥүлү таптыыр норуоттарыгар саҥа сэриини соҥнуурга санааларын утары көҥүлү таптыыр норуоттар модун куоластарыгар биһиги, ааспыт сэрии кыттыылаахтара, эмиэ бэйэбит куоласпытын холбуубут.

Г.Ф. НИККИФОРОВ,
Аҕа дойду улуу сэриитин кыттыылааҕа.

ЛЕНИНСКЭЙ БИРИЭМИЙЭ ЛАУРЕАТТАРА

ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Советыгар

Братскайдааҕы гидроэлектростанцияны бырайыактааһын уонна тутуу иһин 1968 сылга наука уонна техника уобалаһыгар Ленинскэй биириэмийэлэри анааһын туһунан

ССКП Киин Комитета уонна ССРС Министрдэрин Совета ССРС Ленинскэй уонна Государственнай биириэмийэлэри анааһыҥҥа комитета наукаҕа уонна техникаҕа ситиһиилэр иһин түһэриллибит үлэлэри көрдүүлэр.

ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Совета 1968 сылга Ленинскэй биириэмийэлэри аныырга уураахтаатылар: ВЛАДИМИРОВ Софрон Михайловичка—Братскайдааҕы гидроэлектростанция сүрүн тутууларга управлениетын урукку начальнигар; ГИНДИН Арон Марковичка — Братскайдааҕы гидроэлектростанция тутуутун урукку кылаабынай инженеригэр; ДЕНИСОВ Иван Павловичка—Братскайдааҕы гидроэлектростанция тутуутун управлениетын техническэй отделын начальнигын; НЕЙМУШИН Иван Ивановичка—Братскайдааҕы гидроэлектростанция тутуутун начальнигын; НЕПОРОЖЕНОВ Петр Степановичка—ССРС энергетикатын уонна электричествотын министрин; СУХАНОВ Герман Константиновичка—„Гидропроект“ институтун кылаабынай инженерын солбуйааччытын Братскайдааҕы гидроэлектростанция тутуутун бырайыактааһын иһин,

Киһи буолуу—дьол

(Кэпсээн)

САЙЫН. Өлөөн өрүһэ күөҕүнэн, мэлдьи кырдьыбат әдәр сааһынан сипсийәр кытыла. Ханан да былыта суох ып-ыраас, үрдүк халлаантан күн көмүс сардаҥалара сыыйылла тохтоллор. Сир ийәни сырдыктарынан, сылаастарынан угуттууллар. Өрүс дьылыгырайар сүүрүгүн ирбинньиктэнэ - дьирбинньиктэнэ оонньуур долгуннарын кырыылаах арҕастарыгар чаҕылыһа, күндээриһэ, кылбачыһа, кустуктана күлэллэр.

Имигэс иирэлэр доҕор уолун кытта тап ал минньигэс иэйиитигэр бигэнэн, күөх сирэм устун кубалыы долгуйа устар кыыс оҕолуу кэрэтийэн, намчытыйан көстөллөр. Эбэм кыһа хайалара дьуохардаһыах айылаах сэгэлдьиһэ тураллар. Биир тылынан эттэххэ, әйигин тулалыыр айылҕа—тыына, бу хамсыы турар.

Маннык чаҕыл күннэргэ кэргэттэрбиниин ыраас салгыны саамал кымыс утахтыы утаппыттыы ыймахтаан киэҥ дуолга сынньанарбын таптыыбын.

Илиибиттэн сиэттиһэн дэлэриһэн иһэр сэттэлээх Алешам балык сэмсиирин көрөөт, аймана түстэ:

—Папа, папа, Бэтимээҥнэ Эмиэрикэлэр буомбалаатахтарына, балыктар өлбөттөрө буолуо. Киниләр дириҥ да дириҥнэ сылдьаллар Оннук дии-и?

Дууһаны үөрүүнэн угуттуур айылҕа кэрэтигэр сүрэхтиин бүтүннүү бэринэн иһэр буолан, итинник соһуччу ыйытыыга, кырдьыга тута эппиэти булбатым.

—Ууга сылдьан, наһаа әлбэхтик өлбөттөрө буолуо,—сирэйим итийэ-итийэ бүтэҥитик хардарабын.

—Һуу,—идэтинэн үөһэ тыынна уонна.—Оччоҕо Бэтимээн оҕолоро ууга сылдьыа этиләр буоллаҕа дии.

—Сыччый, уу иһигэр хайдах куруук олоруохтарай?! Үөрэниэхтэрин, кыр өстөөхтөрүн кытта охсуһуохтарын наада.

Алеша саҥата суох санньыйан истэ, туох да кыһалҕата суох сэмсии оонньуур балыктары одуулаһар.

Балык... балык ол әрээри буомбаттан өлбөт әбит. Мин балык әбитим буоллар,—уолчааным харанҥатыйа көҕөрүмтүйэн ыла-ыла нәләһийэ тәлгәнэр саҕаҕы одуулуур.

—Балык әбитиҥ буоллар? —аны мин ыйытабын.

—Балык буолларбын Америка хараабылларын атаакалыам этэ. Киниләр балыгы булан буомбалаабаттар.

Мин өйбөр араас санаалар хатыллан аһаллар. Ийэ дойдум кыаҕар, көҥүлгэ, әйәҕэ дьулуһар политикатыгар, аан дойду сырдык санаалаах киһи аймаҕын ньыгыл түмсүүтүгэр әрэлинэн туолабын. Оччоҕуна ити үрдүбэр үҥкүүлүүр алаймай күн диэки үөр кубалыы чэпчэки түү кынаттарыгар уйдаран, сырдык ыранан туолбут санаалар лыҥкынаһа-кыҥкынаһа дайаллар. Оттон кыра ол әрээри, әр санаалаах Вьетнам героическай норуотун кырачаан оҕолоро сэймэктэнэлләрин өйдөөтөхпүнэ, туустаах харах уутун аҕыыллар, сүрэҕим чопчутугар хаанынан хараастаытыыллар...

Уонна... уонна дорҕоонноохтук этиэхпин баҕарабын: „Биһиги төрөппүттэр, көҕүлүттэн тэһииннээх күн сирин көмүскэс санаалаахтара, бэйэбит оҕолорбутун балык буола төрүүргэ үөрэтимиэҕиҥ. Киһи буолан төрүүртэн, кыр өстөөҕү кыдыйан сир ийэҕэ үйэлээҕи, үтүөлээҕи туругурдартан ордук үрдүк дьол суох диэн өйү-санааны бэйэбит ыччаттарбытыгар иҥэриэҕиҥ!

И. ИГНАТЬЕВ.

Редактор оннугар
Н. ВИНОКУРОВ.

РЕДАКЦИЯ АДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Ф... и ордоо нуоматы типография Тахсар ахсаана 497 Сакаһын №-рэ 37